

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1991

Vyhlášené: 01.02.1991

Časová verzia predpisu účinná od: 01.02.1991

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

9

ZÁKON

České národní rady

ze dne 19. prosince 1990

**o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku
zaměstnanosti**

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Státní politika zaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje zejména

- a) soustavné sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracování prognóz a koncepcí zaměstnanosti a programů pro další pracovní uplatnění zaměstnanců při velkých strukturálních a organizačních změnách a racionalizačních opatřeních,
- b) bezplatně poskytovanou informační, poradenskou a zprostředkovatelskou činnost,
- c) zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací,
- d) rekvalifikaci občanů, poradenství pro volbu povolání a odbornou výchovu,
- e) hmotné zabezpečení občanů ucházejících se o zaměstnání a při rekvalifikaci,
- f) opatření pro zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností,
- g) systém evidence volných pracovních míst a občanů ucházejících se o zaměstnání.¹⁾

§ 2

(1) Orgány státní správy zabezpečující státní politiku zaměstnanosti v České republice jsou

- a) ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „ministerstvo“),
- b) územní orgány práce.

(2) Územními orgány práce jsou úřady práce, jejichž sídla a územní obvody jsou totožné se sídlem a územními obvody okresních úřadů působících v České republice²⁾ a na území hlavního města Prahy Úřad práce hlavního města Prahy (dále jen „úřad práce“).

(3) V čele úřadu práce je ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí České republiky.³⁾ Při jmenování vychází ministr práce a sociálních věcí České republiky zpravidla z výsledků konkursního řízení.

Zprostředkování zaměstnání

§ 3

(1) Zprostředkování zaměstnání⁴⁾ pro uchazeče o zaměstnání⁵⁾ a zájemce o zaměstnání zabezpečují úřady práce. Při zprostředkování zaměstnání pro občany se změněnou pracovní schopností úřady práce spolupracují s organizacemi zřízenými k pracovní rehabilitaci a zaměstnávání invalidních občanů.

(2) Úřad práce je povinen poučit zájemce o zaměstnání a uchazeče o zaměstnání o jejich právech a povinnostech.

§ 4

(1) Uchazečem o zaměstnání je občan, který není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost po dobu tří měsíců a který se u úřadu práce uchází na základě písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání.⁵⁾

(2) Zájemcem o zaměstnání je občan, který je v pracovním nebo obdobném vztahu nebo vykonává samostatnou výdělečnou činnost a má zájem o jiné zaměstnání.

(3) Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytovat úřadu práce na jeho výzvu potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání a řídit se přitom jeho pokyny. Přiměřeně postupují i zájemci o zaměstnání.

§ 5

Společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce

(1) K rozšíření nabídky volných pracovních míst ministerstvo a úřad práce dávají právníckým a fyzickým osobám (dále jen „zaměstnavatel“) podněty ke zřizování společensky účelných pracovních míst a k vytváření veřejně prospěšné práce a hmotně podporují jejich zřizování a vytváření.

(2) Společensky účelné pracovní místo je nové pracovní místo, které zaměstnavatel zřizuje na základě písemné dohody s úřadem práce a obsazuje uchazeči o zaměstnání vedenými v evidenci úřadu práce, kterým nelze zajistit jiným způsobem pracovní uplatnění.

(3) Veřejně prospěšné práce jsou nové pracovní příležitosti, které vytváří obec⁶⁾ nebo zaměstnavatel na základě písemné dohody s úřadem práce ke krátkodobému pracovnímu umístění uchazeče o zaměstnání.

(4) Náklady na zřízení společensky účelného pracovního místa a vytvoření veřejně prospěšné práce hradí ministerstvo nebo úřady práce z účelově určených prostředků.

(5) Podrobnosti zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací stanoví ministerstvo vyhláškou.

§ 6

Rekvalifikace

(1) Ministerstvo a úřady práce zabezpečují rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání podle státního rekvalifikačního programu, rekvalifikačních programů zpracovaných úřady práce a podle potřeb trhu práce.

(2) Zaměstnavatelé přihlížejí při svých záměrech ve vývoji zaměstnanosti k rekvalifikačním programům podle odstavce 1.

(3) Zaměstnavatelům, kteří provádějí rekvalifikaci v zájmu dalšího pracovního uplatnění svých zaměstnanců,⁷⁾ mohou být na základě písemné dohody s příslušným úřadem práce plně nebo částečně hrazeny náklady spojené s touto činností.

§ 7

Spolupráce ve státní politice zaměstnanosti

K zabezpečení spolupráce na trhu práce úřady práce zřizují poradní sbory složené zejména ze zástupců odborových svazů, zaměstnavatelů, družstevních orgánů, organizací zdravotně postižených a úřadů práce. Jejich účelem je koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti v příslušné územní oblasti. Vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací, k programům strukturálních a organizačních změn, programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti.

§ 8

Kontrolní činnost

(1) Kontrolní činnost podle tohoto zákona vykonávají ministerstvo a úřady práce (dále jen „orgán kontroly“). Kontrolní oprávnění jiných orgánů podle zvláštních předpisů tím nejsou dotčena.

(2) Zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly je oprávněn vstupovat do objektů a zařízení zaměstnavatelů, požadovat od zaměstnanců zaměstnavatele předložení potřebných dokladů, podání úplných zpráv, informací a vysvětlení ve lhůtách k tomu určených, účast zaměstnavatelů při projednávání výsledků kontroly a další součinnost potřebnou k vytvoření podmínek k nerušenému a rychlému provedení kontroly.

(3) Zjistí-li porušení obecně závazných právních předpisů o zaměstnanosti nebo obecně závazných právních předpisů týkajících se vzniku, změn a skončení zaměstnání a pracovních podmínek zaměstnanců, s výjimkou pracovních podmínek vyplývajících z předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci,⁸⁾ je zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly povinen vyžadovat na zaměstnancích zaměstnavatele odstranění zjištěných nedostatků ve lhůtě k tomu určené a oprávněn vyžadovat si podání zprávy o přijatých opatřeních.

(4) Zaměstnancům zaměstnavatele, kteří v určené lhůtě zaviněně nesplní povinnost, která jim je uložena podle odstavců 2 a 3, může zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly uložit pořádkovou pokutu až do částky 2000 Kčs, a to i opětovně, nebyla-li uložena povinnost splněna ani v nově určené lhůtě. Pořádkovou pokutu lze uložit ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy k nesplnění povinnosti došlo.

(5) Zaměstnanci orgánu kontroly jsou povinni zachovávat hospodářské a služební tajemství o skutečnostech, o nichž se při výkonu své činnosti dozvěděli.

§ 9

(1) Orgán kontroly je oprávněn ukládat zaměstnavatelům za zaviněné porušení povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů uvedených v § 8 odst. 3 pokuty až do částky 250 000 Kčs a při opětovném porušení povinností, za jejichž nedodržení byla již pokuta uložena, až do částky 1 000 000 Kčs. Pokutu lze uložit ve lhůtě do jednoho roku ode dne, kdy se orgán kontroly dozvěděl o porušení povinností podle věty první, nejpozději však do tří let ode dne, kdy je zaměstnavatel porušil. Za stejných podmínek je oprávněn uložit orgán kontroly pokutu tomu, kdo

zprostředkovává zaměstnání v rozporu se zákonem nebo porušuje dohodu uzavřenou podle § 5 odst. 2 a 3 a § 6 odst. 3.

(2) Při ukládání pokuty podle odstavce 1 se přihlíží k závažnosti porušení, k míře zavinění a k okolnostem, za nichž k porušení povinnosti došlo.

(3) Pokutu podle odstavce 1 nelze uložit, byla-li zaměstnavateli již za totéž porušení obecně závazných právních předpisů uložena pokuta nebo jiná majetková sankce jiným orgánem podle zvláštních předpisů.

§ 10

Pokuty podle § 8 a 9 jsou příjmem státního rozpočtu České republiky.

ČÁST DRUHÁ PŮSOBNOST MINISTERSTVA A ÚŘADU PRÁCE

§ 11

Působnost ministerstva

Ministerstvo řídí a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonnosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, přitom zejména

- a) řídí úřady práce,
- b) vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti včetně ukládání pokut,
- c) spravuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti a rozhoduje o jejich použití,
- d) soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce, zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce a k vytváření souladu mezi zdroji a potřebami pracovních sil v České republice v odvětvové a profesně kvalifikační struktuře a přijímá opatření k usměrňování pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a pracovních sil do zahraničí,
- e) zpracovává koncepce státní politiky zaměstnanosti a řešení stěžejních otázek na trhu práce, například v oblasti zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností a uchazečů o zaměstnání vyžadujících zvýšenou péči, které předkládá vládě České republiky,
- f) spolupracuje s příslušnými ústředními orgány státní správy při tvorbě návrhu programů opatření pro umísťování zaměstnanců uvolňovaných v důsledku strukturálních změn, organizačních nebo racionalizačních opatření předkládaných vládě České republiky,
- g) podněcuje a hmotně podporuje zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšné práce,
- h) zpracovává v součinnosti s příslušnými ústředními orgány státní správy státní rekvalifikační programy,
- i) může zřizovat státní rekvalifikační střediska,
- j) zaujímá stanoviska k návrhům ovlivňujícím státní politiku zaměstnanosti, které předkládají vládě České republiky jiné ústřední orgány státní správy,
- k) uděluje nebo odnímá povolení právníkům nebo fyzickým osobám k výkonu nevýdělečného zprostředkování zaměstnání, včetně stanovení výše poplatku za toto zprostředkování; toto povolení může udělit i pro zprostředkování zaměstnání v cizině, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, a to za podmínek, že bude prováděno v souladu s mezinárodními dohodami sjednanými s příslušnými státy,
- l) spolupracuje s příslušnými ústředními orgány státní správy České a Slovenské Federativní Republiky při rozvíjení mezinárodních vztahů týkajících se státní politiky zaměstnanosti, zejména při přípravě mezinárodních smluv a zabezpečuje provádění závazků z nich vyplývajících,

- m) zabezpečuje projekční řešení a programově technické vybavení informačního systému na úseku zaměstnanosti.

Působnost úřadu práce

§ 12

(1) Úřad práce

- a) informuje občany o možnostech získání zaměstnání, odborné přípravy a rekvalifikace, a zaměstnavatele o volných zdrojích pracovních sil na jejich vyžádání,
- b) zprostředkovává uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání, kteří mají trvalý pobyt⁹⁾ v jeho územním obvodu, vhodné zaměstnání,¹⁰⁾
- c) poskytuje občanům poradenské služby spojené se zaměstnáním, s volbou povolání a odbornou výchovou v souladu s rozvojem odvětví, oborů a činností,
- d) organizuje, zabezpečuje a usměrňuje rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání ve svém územním obvodu a podle potřeby k tomu účelu zpracovává programy opatření,
- e) může zřizovat státní rekvalifikační střediska,
- f) vede evidenci volných pracovních míst, evidenci uchazečů o zaměstnání, vydaných pracovních povolení cizincům a osobám bez státní příslušnosti a podle potřeby i evidenci zájemců o zaměstnání,
- g) vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti včetně ukládání pokut,
- h) hradí zaměstnavatelům náklady na náborové příspěvky a jiné výhody poskytované doosídlencům ve vymezeném území pohraničí,¹¹⁾
- i) účelně hospodaří s prostředky na zabezpečení zaměstnanosti,
- j) sleduje a hodnotí stav trhu práce ve svém územním obvodu a činí opatření k ovlivňování nabídky a poptávky na trhu práce; za tím účelem může vyžadovat od zaměstnavatelů informace o jejich záměrech ve vývoji zaměstnanosti,
- k) podněcuje a hmotně podporuje zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšné práce ve svém územním obvodu; za tím účelem spolupracuje se zaměstnavateli, obcemi a s příslušnými orgány státní správy,
- l) doporučuje zaměstnavatelům k přijetí uchazeče o zaměstnání na nově zřízená společensky účelná pracovní místa a na vytvořené veřejně prospěšné práce,
- m) projednává se zaměstnavateli na základě jejich informací umístování uvolněných zaměstnanců při strukturálních změnách, racionalizačních a jiných opatřeních; v závažných případech spolupracuje se zaměstnavateli a s příslušnými státními orgány při stanovení programu opatření pro umístování uvolňovaných zaměstnanců,
- n) spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení a orgány státní zdravotní správy při zprostředkování vhodného zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání,
- o) spolupracuje s postpenitenciárními kurátory a dalšími terapeutickými pracovišti, pracovišti rodinné terapie, jakož i s humanitárními institucemi s cílem začlenění a léčby osob společensky nepřizpůsobených a osob v krizových situacích.

(2) Úřad práce rozhoduje

- a) o vyřazení¹²⁾ z evidence uchazečů o zaměstnání,
- b) o přiznání, nepřiznání, odejmutí, zastavení nebo vrácení výplaty hmotného zabezpečení,

- c) o vydání a odnětí povolení k zaměstnání cizincům a osobám bez státní příslušnosti, jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu na území České a Slovenské Federativní Republiky¹³⁾ a povolení zaměstnavatelům získávat na volná pracovní místa občany ze zahraničí.¹⁴⁾

§ 13

Zabezpečování zaměstnání občanů se změněnou pracovní schopností

(1) Úřad práce

- a) ukládá zaměstnavatelům obsazovat volná pracovní místa vymezená pro občany se změněnou pracovní schopností pouze těmito občany,
- b) vede evidenci uchazečů o zaměstnání se změněnou pracovní schopností,
- c) poskytuje poradenské služby o volbě povolání, zabezpečuje pracovní rehabilitaci, přípravu pro pracovní uplatnění a po jejich absolvování vhodné pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností; ve spolupráci s orgány státní zdravotní správy sleduje, zda příprava na pracovní uplatnění a pracovní podmínky nemají nepříznivý vliv na jejich zdravotní stav,
- d) vyžaduje od zaměstnavatelů seznamy pracovních míst vhodných pro občany se změněnou pracovní schopností,
- e) zřizuje a spravuje výcviková střediska pro občany se změněnou pracovní schopností.

(2) Úřad práce rozhoduje

- a) o přijetí občana se změněnou pracovní schopností do přípravy pro pracovní uplatnění,
- b) o hmotném zabezpečení občanů se změněnou pracovní schopností po dobu jejich přípravy pro pracovní uplatnění a o jeho zvýšení na rodinné příslušníky,¹⁵⁾
- c) o úhradě nákladů na přípravu na pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností,
- d) o příspěvku zaměstnavatelům na zřízení chráněných dílen¹⁶⁾ a pracovišť a občanům samostatně výdělečně činným se změněnou pracovní schopností na vybavení nezbytnými pracovními prostředky,
- e) o povinnosti zaměstnavatele přijmout do zaměstnání občany se změněnou pracovní schopností, až do výše povinného podílu na celkovém počtu zaměstnanců,¹⁷⁾
- f) o udělení předchozího souhlasu zaměstnavateli k rozvázání pracovního poměru výpovědí pracovníku se změněnou pracovní schopností.¹⁸⁾

§ 14

Úřad práce v případě potřeby vyžaduje, aby zaměstnavatelé vybírali z nahlášených volných pracovních míst místa vhodná pro uchazeče o zaměstnání vyžadující zvýšenou péči;¹⁹⁾ na tato vhodná místa občany zaměstnavatelům doporučuje.

ČÁST TŘETÍ

SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 15

(1) Porušení povinnosti uchazečem o zaměstnání poskytnout úřadu práce na jeho výzvu potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání (§ 4 odst. 3) je přestupkem.²⁰⁾

(2) Za přestupek podle odstavce 1 může příslušný úřad práce uložit pokutu do 1000 Kčs.

§ 16

(1) Na rozhodování ministerstva a úřadů práce podle tohoto zákona se nevztahují obecné předpisy o správním řízení²¹⁾ s výjimkou rozhodování podle § 8 odst. 4, § 9 odst. 1, § 11 písm. k), § 12 odst. 2 a § 13 odst. 2.

(2) Na rozhodování ministerstva a úřadů práce o přestupku podle § 15 se vztahují obecné předpisy.²⁰⁾

§ 17

Úřady práce a Úřad práce hlavního města Prahy zřízené podle zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce, jsou úřady práce podle tohoto zákona.

§ 18

Zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona České národní rady č. 125/1990 Sb., zákona České národní rady č. 210/1990 Sb., zákona České národní rady č. 425/1990 Sb. a zákona České národní rady č. 459/1990 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 8 písm. e) zní:

„e) provádějí nemocenské pojištění

1. osob samostatně výdělečně činných,

2. pracovníků malých závodů,

3. uchazečů o zaměstnání,

4. uchazečů o zaměstnání-občanů se změněnou pracovní schopností připravujících se pro pracovní uplatnění.“

2. V § 8 písm. n) se vypouštějí slova „ve věcech sociálního zabezpečení“.

3. § 28, § 29 a 31 se vypouštějí.

4. V § 43 odst. 1 písm. a) se vypouští bod č. 2; dosavadní body č. 3 a 4 se označují jako body č. 2 a 3.

5. V § 45 se vypouští písmeno f); dosavadní písmena g) až j) se označují jako písmena f) až i).

6. V § 46 se vypouští odstavce 6; dosavadní odstavce 7 až 9 se označují jako odstavce 6 až 8.

7. V § 54 odst. 1 se vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) v případech uvedených v § 8 písm. e).“.

§ 19

Zrušují se:

1. nařízení vlády České socialistické republiky č. 121/1970 Sb., o povinnostech organizací a občanů při zabezpečování práce občanům,

2. zákonné opatření předsednictva České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce.

§ 20

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Burešová v. r.

Pithart v. r.

- 1) § 8 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.
- 2) Zákon České národní rady č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících.
- 3) § 27 odst. 4 zákoníku práce.
- 4) § 4 zákona č. 1/1991 Sb.
- 5) § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb.
- 6) Zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).
- 7) § 11 zákona č. 1/1991 Sb.
- 8) § 26 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb.
- 9) Zákon č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu obyvatelstva
- 10) § 1 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb.
- 11) Vyhláška ministerstva práce a sociálních věcí České socialistické republiky a ministerstva zemědělství a výživy České socialistické republiky č. 62/1970 Sb., o poskytování náborových příspěvků a jiných výhod doosídlencům ve vymezeném území pohraničí, ve znění vyhlášky č. 69/1986 Sb.
- 12) § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb.
- 13) § 2 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb.
- 14) § 19 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb.
- 15) § 119 a 120 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení.
- 16) § 118 vyhlášky č. 149/1988 Sb.
- 17) § 24 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb.
- 18) § 50 zákoníku práce.
- 19) § 9 zákona č. 1/1991 Sb.
- 20) Zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích.
- 21) Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)

